

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2022

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 17 Ιουνίου 2022
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα:

(Μονάδες 40)

I. Omnia sunt excitanda tibi uni, quae iacere sentis prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines; omnia quae iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardore animorum, quassata res publica perdidit multa ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae idem togatus fieri prohibuisset.

(Λατινικά Λυκείου, XXXIII - ελαφρά διασκευή)

II. Caesar curat ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

(Λατινικά Λυκείου, XLV - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

(Μονάδες 2)

β) Δίνονται οι ακόλουθες τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική. Να γράψετε το ρήμα της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεστώτα.

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ
sense	sens	senso
use	utiliser	utilizzare

(Μονάδες 2)

γ) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις σημειώνοντας το τονικό σημάδι της οξείας (´). Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

iacere
praesidia

(Μονάδες 2)

2. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. castra	1. ονομαστική ενικού
β. legionibus	2. δοτική πληθυντικού
γ. haec	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. die	4. ονομαστική πληθυντικού
	5. δοτική ενικού
	6. αιτιατική πληθυντικού
	7. αφαιρετική ενικού

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

libidines, omnia, animorum, intercepta, periculum, turrim, quodam, perlegit

(Μονάδες 4)

γ) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να τρέψετε τα πιο κάτω επίθετα (μονολεκτικοί τύποι) σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί:

- i. **severis:** στην αιτιατική ενικού του υπερθετικού βαθμού, στο ίδιο γένος
- ii. **multa:** στην αφαιρετική πληθυντικού του συγκριτικού βαθμού, στο ίδιο γένος

(Μονάδες 2)

3. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί (να λάβετε υπόψη, όπου χρειάζεται, το υποκείμενό τους στο κείμενο):

- α. **sunt:** στο β' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα και υπερσυντελικού
- β. **comprimendae:** στο β' πρόσωπο ενικού οριστικής παρακειμένου στην ενεργητική και παθητική φωνή
- γ. **vincienda:** στο α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα και παρατατικού στην ενεργητική φωνή
- δ. **fieri:** στον αντίστοιχο τύπο του παρακειμένου
- ε. **mittit:** στη μετοχή ενεστώτα και παρακειμένου στην ονομαστική ενικού αρσενικού γένους
- στ. **monet:** στο γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής και υποτακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
- ζ. **sperent:** στο β' πρόσωπο πληθυντικού προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. Mater rogavit utrum filius suus in patria esset an non.
- ii. Cum amicis meis Athenam ire volo.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι γραμματικώς και συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. A militibus domum veniendum est.
- ii. Militibus domum veniendum est.
- iii. Milites domum veniendi sunt.
- iv. Militum domum veniendum est.

(Μονάδες 2)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους, στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, τύπους:

necesse, fides, stabilitatis, quae, nostra, ab hostibus, adfore, ad Ciceronem

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε την παρακάτω υπογραμμισμένη πρόταση από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων, συντακτικός ρόλος):

Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

(Μονάδες 3)

7. α) Στην πρόταση, που ακολουθεί, να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με δύο (2) ισοδύναμους τρόπους:

Hostes venerunt invasum in Asiam.

(Μονάδα 1)

β) Να αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση την πιο κάτω υπογραμμισμένη μετοχή από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση:

Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.

(Μονάδες 2)

γ) Στα πιο κάτω υπογραμμισμένα χωρία (από το δεύτερο κείμενο για μετάφραση) να τρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:

- i. Legatum monet ut epistulam intra castra abiciat.
- ii. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore.

(Μονάδες 3)

8. α) Σε ποιον πόλεμο αναφέρεται ο Κικέρωνας στο πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση;

β) Να αναφέρετε δύο (2) μέτρα ανασυγκρότησης της πολιτείας, τα οποία προτείνει ο συγγραφέας.

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

Ille in omnibus rebus fuit unica sapientia: nam et magnus imperator et cupidissimus litterarum fuit. Etsi grandiore aetate studium arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile neque ex Graecis neque ex Italicis rebus aliquid inveniri possit, quod non ei fuerit cognitum.

C. Nepotis Cato 3.1-2 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

arripio – ui – eptum – ere (3) + αιτιατική = αφοσιώνομαι σε κάτι

progressus, -us = πρόοδος

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Αν ο στρατηγός διεξήγε μεγαλύτερους πολέμους μαζί με τους στρατιώτες, θα νικούσε τους άγριους λαούς. Όλοι όμως πρέπει να θαυμάζουν την ανδρεία και να ακολουθούν το έζοχο παράδειγμά του.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -